

De Juiste Aanpak voor Leeuwarden.

Inhoud

1. Veiligheid	2
2. Mobiliteit (verkeer en parkeren).....	3
3. Economie en ondernemen.....	4
4. Woningbouw	5
5. Financiën en gemeentelijke organisatie.....	7
6. Jeugdzorg en WMO-beleid	8
7. Energie	9
8. Groen en sport	10
9. Integratie en spreidingswet	12
10. Kunst en cultuur	14
11. Afval	15
12. Recreatie en toerisme	17

Inleiding

Leeuwarden is de trotse hoofdstad van Fryslân, een stad met een rijke geschiedenis en een sterke gemeenschap. Door de eeuwen heen groeide onze stad uit tot een plek van ondernemerschap, cultuur en samenleven. Maar wie vandaag met inwoners spreekt, hoort vaak een ander verhaal. Veel mensen maken zich zorgen over hun veiligheid op straat, over woningnood, over druk op scholen en zorg, en over de hoge lasten die zij betalen terwijl de gemeente geld besteedt aan prestigeprojecten en beleid waar inwoners weinig van terugzien.

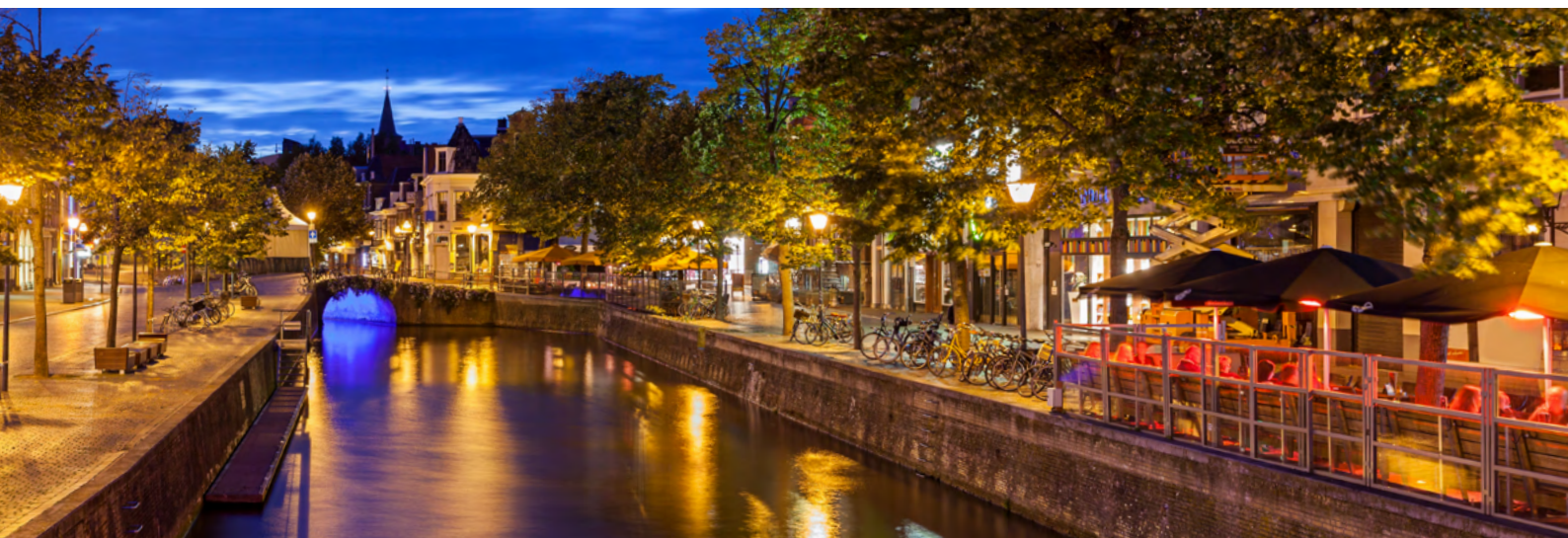
De kloof tussen bestuur en burger is hierdoor vergroot. Terwijl Leeuwarders vragen om bescherming, betaalbare woningen, een schone en leefbare wijk en een gemeente die snel reageert op meldingen, zien zij hoe het gemeentebestuur zich laat leiden door klimaatambities en agenda's die weinig te maken hebben met de dagelijkse werkelijkheid in onze stad en dorpen. Het vertrouwen in de lokale politiek is daardoor verder afgenomen.

JA21 kiest voor een andere koers. Wij staan voor een gemeente die nuchter en realistisch bestuurt, die haar inwoners centraal zet en die problemen snel en zichtbaar aanpakt. Veiligheid krijgt daarbij de hoogste prioriteit: bewoners moeten zich in elke wijk weer veilig kunnen voelen, ook in de avonduren, en meldingen van overlast mogen nooit blijven liggen. Wij willen een Leeuwarden waar gezinnen zonder angst over straat kunnen, waar jongeren perspectief hebben op een woning, waar ondernemers de ruimte krijgen en waar onze eigen identiteit wordt gekoesterd en versterkt.

Met dit programma presenteren wij onze visie voor de komende jaren. Een visie die stevig, uitvoerbaar en duidelijk is, gebaseerd op keuzes die wij kunnen onderbouwen en uitleggen aan iedere inwoner. Niet alles kan, maar wat moet, dat doen we. Voor de stad, voor de dorpen, voor onze inwoners.

Ryan Veeman

Lijsttrekker JA21 Leeuwarden

1. Veiligheid

Veiligheid is een belangrijke taak van de gemeente en vormt de basis voor een leefbare stad. Inwoners van de gemeente Leeuwarden moeten zich vrij en veilig kunnen voelen op straat, in hun wijk en in de openbare ruimte. Dat vraagt om een stevige inzet van de gemeente Leeuwarden, in nauwe samenwerking met handhaving en politie. Daarnaast verbeteren we de sociale veiligheid door verloedering en malafide bedrijven aan te pakken en te zorgen voor schone, goed onderhouden en goed verlichte straten in Leeuwarden en haar dorpen.

In kwetsbare wijken zijn zichtbaarheid en toezicht van groot belang. Door intensief samen te werken met buurtgemeenschappen kunnen problemen sneller worden gesignaleerd en aangepakt, ook binnen Leeuwarder wijken waar de leefbaarheid onder druk staat. Jeugdoverlast moet vroeg worden tegengegaan om te voorkomen dat jongeren afglijden naar criminaliteit. Daarom treden we vroegtijdig op en worden ouders altijd betrokken bij overlastmeldingen over hun kind. Korte communicatielijnen en een goede samenwerking tussen (jeugd)boa's, wijkagenten, scholen en jeugdzorg zijn hiervoor cruciaal.

JA21 kiest voor een duidelijke en daadkrachtige aanpak van criminaliteit, ondermijning en overlast. Intimiderend gedrag en criminaliteit accepteren wij niet. Onze handhaving richt zich dan ook op de aanpak van deze problematiek. Op locaties waar structurele problemen spelen, overwegen we, in overleg met de politie, de inzet van cameratoezicht.

In Leeuwarden staat de veiligheid in delen van de stad onder druk. Met name in de binnenstad, Oud-Oost en Heechterp-Schieringen ervaren bewoners dagelijks overlast, criminaliteit en een groeiend gevoel van onveiligheid, vooral in de avonduren. Straatintimidatie, drugsoverlast en groepen jongeren die structureel voor problemen zorgen, tasten de leefbaarheid aan. Bewoners geven aan dat meldingen niet altijd snel of zichtbaar worden opgepakt, wat het vertrouwen in de overheid schaadt. Daarnaast vormt ondermijning een reële dreiging. Juist daarom is een zichtbare, consequente en meetbare veiligheidsaanpak noodzakelijk.

JA21 Leeuwarden pleit voor:

- ✓ Structureel meer politie en de terugkeer van wijkbureaus in Leeuwarden.
- ✓ Preventief fouilleren in probleemgebieden, gericht op wapenbezit en straatgeweld.
- ✓ Uitbreiding van cameratoezicht op hotspots, OV-knooppunten en bij evenementen.
- ✓ Gemeentelijke taskforces tegen ondermijning, drugscriminaliteit en misbruik van panden.
- ✓ Meldingen van overlast en criminaliteit binnen 48 uur oppakken en terugkoppelen aan de melder.

2. Mobiliteit (verkeer en parkeren)

Het is van groot belang dat onze stad goed bereikbaar is en dat onze inwoners zich vlot en veilig van A naar B kunnen verplaatsen. Voor inwoners van de gemeente Leeuwarden, in zowel de stad als de dorpen, geldt dat zij zelf gaan over welke vorm van mobiliteit zij kiezen. We ontmoedigen autogebruik en autobezit niet. Om ervoor te zorgen dat de lokale economie kan floreren, zorgt de gemeente Leeuwarden ervoor dat de infrastructuur, bereikbaarheid en parkeervoorzieningen van winkelgebieden en bedrijventerreinen op orde zijn.

In Leeuwarden ervaren inwoners dat bereikbaarheid en mobiliteit niet altijd vanzelfsprekend zijn. Met name in dorpen en buitenwijken is de auto voor veel mensen onmisbaar om werk, zorg en voorzieningen te bereiken. Tegelijkertijd staan betaalbaarheid van parkeren, onderhoud van wegen en fietspaden en de kwaliteit van het openbaar vervoer onder druk. Slecht onderhouden infrastructuur en onvoldoende verlichting leiden op sommige plekken tot onveilige situaties. Een realistisch mobiliteitsbeleid vraagt daarom om aandacht voor onderhoud, bereikbaarheid en keuzevrijheid, zonder dat inwoners

worden geconfronteerd met beperkende maatregelen waarvoor geen werkbare alternatieven bestaan.

JA21 zet zich in voor goed onderhouden wegen, fiets- en voetpaden die voor iedereen toegankelijk zijn. Verkeersonveilige locaties pakken we met voorrang aan. We zorgen voor een goede doorstroming door wegen niet onnodig af te waarden naar 30 km/u. We investeren in voldoende parkeergelegenheid en hanteren bij nieuwbouwprojecten realistische parkeernormen, zodat de parkeerdruk beheersbaar blijft binnen de gemeente Leeuwarden.

JA21 Leeuwarden pleit voor:

- ✓ Actief onderhoud van wegen en fietspaden in stad en dorpen.
- ✓ Behoud van gratis fietsenstallingen in de binnenstad en bij stations.
- ✓ Geen milieuzones, zero emissiezones of autoverbod zonder realistisch alternatief en zonder draagvlak onder bewoners.
- ✓ Betrouwbaar en betaalbaar openbaar vervoer, met behoud en verbetering van buslijnen naar dorpen.
- ✓ Betaalbare parkeervoorzieningen en geen extra lasten voor bewoners.

3. Economie en ondernemen

JA21 is trots op de ondernemers die onze stad economisch versterken, onze winkelgebieden tot leven brengen en een belangrijke bijdrage leveren aan de lokale gemeenschap. In de gemeente Leeuwarden zijn ondernemers van groot belang voor werkgelegenheid, leefbaarheid en een bruisende binnenstad en dorpen. De gemeente moet de voorwaarden scheppen waarin ondernemers kunnen floreren. We zorgen voor een goede bereikbaarheid, lage gemeentelijke lasten en eenvoudige, betaalbare vergunningsaanvragen. Daarnaast verlagen we de regeldruk, zodat ondernemers meer ruimte krijgen om te ondernemen. Met een ondernemersloket bieden we een vast en betrouwbaar aanspreekpunt bij de gemeente Leeuwarden, waar ondernemers terecht kunnen met al hun vragen.

In Leeuwarden is de afgelopen bestuursperiode gebleken dat mooie ambities uit coalitieakkoorden en economische visie-documenten niet altijd zijn vertaald naar merkbare verbeteringen voor ondernemers. Leegstand in winkelgebieden neemt toe, vergunningstrajecten duren lang en gemeentelijke procedures zijn vaak complex en onvoorspelbaar. Ondernemers ervaren dat beleid zich opstapelt,

terwijl de praktische uitvoering achterblijft. Dit ondermijnt het vertrouwen en remt investeringen. JA21 vindt dat beleid zichtbaar moet bijdragen aan een beter vestigingsklimaat: minder regels, snellere besluiten en een gemeente die ondernemers actief helpt in plaats van tegenwerkt.

Om de lokale economie van Leeuwarden een extra impuls te geven, investeren we in een lokaal ondernemersfonds. Vanuit dit fonds werken we samen met ondernemers aan projecten die de economische vitaliteit versterken. Dit kan variëren van promotionele activiteiten en citymarketing tot het organiseren van evenementen, het stimuleren van samenwerking tussen ondernemers en het aanbieden van trainingen.

JA21 Leeuwarden pleit voor:

- ✓ Verlaging van lokale lasten voor inwoners en ondernemers.
- ✓ Een gemeentelijk ondernemersloket voor snelle en praktische afhandeling van vergunningen en verplichtingen.
- ✓ Actieve aanpak van leegstand in de binnenstad en ruimte voor tijdelijke invullingen of nieuwe ondernemers.
- ✓ Gemeentelijke steun voor evenementen en initiatieven die de lokale economie versterken en de stad laten bruisen.

4. Woningbouw

De woningnood is hoog en vraagt om snelle, pragmatische oplossingen. JA21 wil dat de gemeente Leeuwarden voortvarend nieuwe woningen bouwt. Wij zijn voorstander van de 'straatje-erbij'-aanpak, waarbij uitbreiding aan de randen van de stad mogelijk wordt gemaakt. Daarnaast benutten we waar mogelijk inbreidingslocaties binnen de bestaande gemeentegrenzen van Leeuwarden. Dit gebeurt altijd zonder dat cruciale voorzieningen, zoals groen, sport, onderwijs of bereikbaarheid, in de knel komen.

In Leeuwarden is de woningnood de afgelopen jaren zichtbaar toegenomen. Ondanks uitgesproken ambities om meer betaalbare en sociale woningen te realiseren, is het daadwerkelijke resultaat beperkt gebleven. Starters, gezinnen en ouderen die willen doorstromen lopen vast door lange wachttijden, hoge prijzen en trage procedures. Tegelijkertijd zorgen ingewikkelde regels, zware duurzaamheidsnormen en trage besluitvorming ervoor dat bouwprojecten vertragen of niet van de grond komen. Dit heeft de druk op de woningmarkt verder vergroot, terwijl inwoners die binding hebben met Leeuwarden steeds moeilijker een passende woning vinden. JA21 kiest daarom voor een praktisch woonbeleid waarin sneller en betaalbaar bouwen centraal staat, met ruimte voor kleinschalige initiatieven en flexibele woonvormen, zodat de woningbouw weer ten dienste staat van de eigen inwoners van Leeuwarden en haar dorpen.

De woningmarkt mag niet op slot blijven door eindeloze stikstofbelemmeringen. Binnen de gemeente Leeuwarden gaan we actief op zoek naar bouwlocaties waar wél ruimte is binnen de regels, en waar nodig ondersteunen we projecten met een gemeentelijke bouwregisseur om stagnatie te voorkomen.

JA21 staat voor realistische parkeernormen, zodat nieuwe woonwijken bereikbaar en leefbaar blijven. Ook willen we af van overmatige regels die bouwprojecten vertragen of onnodig duur maken. Wij laten het bouwen van woningen daarom zoveel mogelijk aan de markt over, met zo min mogelijk verplichte bouwpercentages voor verschillende woningcategorieën of belemmerende duurzaamheidsmaatregelen binnen de gemeente Leeuwarden.

JA21 Leeuwarden pleit voor:

- ✓ Automatische voorrang voor statushouders bij woningtoewijzing afschaffen.
- ✓ Snellere en goedkopere bouwprocedures, met minder bureaucratische vertraging en zonder onnodige kostenverhogende duurzaamheidsnormen.
- ✓ Actieve ondersteuning van kleinschalige ontwikkelaars en woningcorporaties, zodat niet alleen grote partijen bepalen wat er gebouwd wordt.
- ✓ Flexibele woonoplossingen zoals tiny houses, modulaire woningen en tijdelijke huisvesting versneld realiseren voor starters en spoedzoekers.
- ✓ Praktisch en betaalbaar bouwen stimuleren, gericht op inwoners die al binding hebben met Leeuwarden.

5. Financiën en gemeentelijke organisatie

De gemeenteraad moet zorgvuldig omgaan met uw belastinggeld. Dat betekent dat we een realistisch en solide financieel beleid voeren, waarbij we niet meer uitgeven dan er binnenkomt. JA21 houdt de woonlasten zo laag mogelijk. We kijken kritisch naar uitgaven van de gemeente en snijden in kosten die niet noodzakelijk zijn. De gemeente moet zich richten op haar wettelijke kerntaken, zoals veiligheid, wegenonderhoud en jeugdzorg en geen belastinggeld besteden aan doelloze visies of projecten zonder directe meerwaarde. De algemene reserve is de spaarpot van de gemeente. Deze is bedoeld voor calamiteiten en wordt uitsluitend daarvoor gebruikt.

De gemeentelijke organisatie moet efficiënt en servicegericht functioneren, waarbij de dienstverlening aan onze inwoners centraal staat. De gemeente blijft makkelijk benaderbaar en stelt zich behulpzaam op. We stoppen met het automatisme om bij elk project dure externe adviesbureaus in te schakelen. De benodigde kennis en kunde beleggen we zoveel mogelijk binnen onze ambtelijke organisatie. Zo borgen we de informatiepositie van de gemeente op lange termijn.

In Leeuwarden staat de financiële ruimte van de gemeente onder druk. In de afgelopen bestuursperiode zijn ambities opgestapeld, terwijl de uitvoering en financiële onderbouwing achterbleven. Dit heeft geleid tot stijgende lasten voor inwoners en ondernemers, oplopende kosten en een toenemende afhankelijkheid van externe adviseurs. Tegelijkertijd blijven investeringen in kerntaken zoals veiligheid, onderhoud en dienstverlening onder spanning staan. Dit vraagt om meer financiële discipline, scherpe keuzes en een gemeentelijke organisatie die weer grip krijgt op haar uitgaven. JA21 kiest daarom voor helder financieel beleid, waarbij belastinggeld doelmatig wordt besteed en de gemeente zich richt op wat zij écht moet doen.

JA21 Leeuwarden pleit voor:

- ✓ Lagere lokale lasten door te snijden in onnodige uitgaven, het stoppen van prestigeprojecten en het beperken van subsidies zonder aantoonbare meerwaarde.
- ✓ Minder externe inhuur en meer kennis binnen de eigen organisatie, zodat kosten worden verlaagd en de gemeente haar regierol versterkt.
- ✓ Investeringen richten op kerntaken: veiligheid, woningen, wegen en voorzieningen
- ✓ Strakkere financiële controle met duidelijke rapportages, een sluitende begroting en beter gebruik van reserves volgens hun oorspronkelijke doel.
- ✓ Een efficiënte en dienstbare gemeentelijke organisatie die meldingen sneller afhandelt, digitalisering gebruikt om inwoners te ontlasten en bereikbaar blijft voor wie persoonlijk contact nodig heeft.

6. Jeugdzorg en WMO-beleid

Zorg is een belangrijke taak van de gemeente, en inwoners moeten kunnen rekenen op betrouwbare en kwalitatief goede ondersteuning. Dat geldt nadrukkelijk voor inwoners van de gemeente Leeuwarden. Vooral in de jeugdzorg is het essentieel dat wachtlijsten worden ingekort. Ieder kind in Leeuwarden verdient tijdige en passende hulp. JA21 maakt daarbij een duidelijk onderscheid tussen opvoedvragen en zorgvragen. Opvoedproblemen moeten vroegtijdig worden aangepakt om onnodige medicalisering te voorkomen. Dit ontlast de jeugdzorg, waardoor echte zorgvragen sneller kunnen worden behandeld.

In Leeuwarden ervaren gezinnen en kwetsbare inwoners dat de druk op jeugdzorg toeneemt. Wachttijden lopen op, trajecten duren soms onnodig lang en het systeem is voor inwoners vaak moeilijk te doorgronden. Hierdoor komt niet altijd de juiste hulp op het juiste moment, terwijl de kosten blijven stijgen. Dit vraagt om scherpere keuzes en een aanpak die inzet op effectiviteit en zelfstandigheid. Door opvoedvragen eerder en lichter op te vangen, bureaucratie te verminderen en ondersteuning doelgericht en tijdelijk in te zetten, kan de zorg weer beschikbaar komen voor

wie deze echt nodig heeft en blijven inwoners langer op eigen kracht meedoen.

Onze aanpak richt zich op tijdelijke en doelgerichte ondersteuning, met zelfstandigheid als einddoel. Ook binnen de jeugdzorg in Leeuwarden moet vanaf de start helder zijn dat een traject eindig is. De uitstroom uit de jeugdzorg krijgt daarom evenveel aandacht als de instroom. We willen geen langdurige zorgtrajecten zonder perspectief, maar hulp die gezinnen sterker maakt en hen in staat stelt weer op eigen kracht mee te doen in de samenleving.

Daarnaast wonen inwoners steeds langer zelfstandig en doen zij vaker een beroep op Wmo-voorzieningen. In het Wmo-beleid van de gemeente Leeuwarden moet maatwerk en vertrouwen centraal staan. JA21 wil dat de procedures voor aanvragen eenvoudiger, sneller en begrijpelijker worden, zodat inwoners niet verdwalen in bureaucratie maar snel de juiste ondersteuning krijgen.

JA21 Leeuwarden pleit voor:

- ✓ Snellere en duidelijkere toegang tot jeugdzorg en Wmo ondersteuning, met minder bureaucratie en korte doorlooptijden voor aanvragen.
- ✓ Een scherp onderscheid tussen opvoedvragen en zorgvragen, zodat jeugdzorg niet overbelast raakt en echte zorg sneller beschikbaar komt.
- ✓ Doelgerichte en tijdelijke ondersteuning, waarbij vanaf het begin wordt gewerkt aan zelfstandigheid en uitstroom.
- ✓ Betere ondersteuning voor mantelzorgers en een sterkere aanpak van eenzaamheid, zodat inwoners langer zelfstandig en met kwaliteit van leven thuis kunnen blijven.

7. Energie

Het lokale elektriciteitsnet heeft steeds meer moeite om de groeiende vraag door elektrificatie aan te kunnen. Ook in de gemeente Leeuwarden leidt toenemende netcongestie ertoe dat nieuwe woonwijken, scholen en bedrijven vaak niet direct kunnen worden aangesloten. JA21 kiest daarom voor een betrouwbare en betaalbare energievoorziening: kernenergie. Windturbines en grootschalige zonnepanelen leveren wisselvallige energie en tasten het landschap aan. Binnen de gemeente Leeuwarden staan we daarom geen plaatsing van windturbines en grote zonnepanelen toe.

Keuzevrijheid voor inwoners staat voor JA21 centraal. In Leeuwarden bepalen huishoudens zelf welke energiebron zij willen gebruiken. We dwingen niemand om van het gas af te gaan. Collectieve warmtenetten leiden vaak tot afhankelijkheid en hogere kosten. Daarom zijn we terughoudend met de aanleg van warmtenetten en deelname blijft altijd vrijwillig. Bij lokale duurzaamheidsprojecten in de gemeente Leeuwarden moet de opbrengst zoveel mogelijk ten goede komen aan inwoners, met als doel minimaal 50% lokaal eigenaarschap.

Het isoleren van woningen is altijd een verstandige keuze: het verlaagt de energierekening en vermindert het energieverbruik. De gemeente Leeuwarden stimuleert isolatie door hierover afspraken te maken met woningcorporaties. Voor particuliere woningeigenaren zorgt de gemeente voor duidelijke en toegankelijke informatie over beschikbare subsidies en praktische maatregelen.

Voor een betrouwbare en toekomstbestendige energievoorziening kijken wij verder dan de gemeentegrenzen. In Fryslân heeft JA21 zich actief ingezet voor kernenergie als stabiele en betaalbare energiebron, waarbij Provinciale Staten ook expliciet heeft uitgesproken toekomst te zien in kleinschalige kernreactoren (SMR's). Vanuit Leeuwarden wil JA21 deze provinciale koers ondersteunen en versterken door nauw samen te werken met JA21 Fryslân. Alleen met een robuust elektriciteitsnet en betrouwbare opwekcapaciteit kunnen woningbouw, economische ontwikkeling en voorzieningen in Leeuwarden doorgang vinden. De gemeente moet daarom een actieve partner zijn in regionale en provinciale afspraken over netverzwaring en energie-infrastructuur, zonder de lasten eenzijdig bij inwoners neer te leggen.

JA21 Leeuwarden pleit voor:

- ✓ Geen windturbines en geen grootschalige zonnepanelen binnen de gemeentegrenzen; bescherming van landschap en leefomgeving.
- ✓ Samen met JA21 Fryslân inzetten op de ontwikkeling van SMR's als betrouwbare energiebron en druk uitoefenen op de provincie om hierin actief te worden.
- ✓ Geen verplichte warmtenetten en geen gasverbod; keuzevrijheid voor inwoners blijft leidend.
- ✓ Betaalbaarheid voorop: verduurzaming alleen via vrijwillige, haalbare maatregelen zoals isolatie, met duidelijke ondersteuning en eenvoudiger toegang tot subsidies

8. Groen en sport

Onze inwoners verdienen een goed onderhouden, toegankelijke en prettige buitenruimte. Het is belangrijk dat openbaar groen zorgvuldig en consistent onderhouden wordt. De entree van de stad en het centrum moeten er daarbij altijd representatief uitzien. We streven naar een evenwichtige verdeling van groenonderhoud over alle wijken. Inwoners en ondernemers die willen bijdragen aan het onderhoud van groen in hun buurt, worden actief ondersteund en gestimuleerd JA21 zet in op het toevoegen van extra groen aan bestaande parken. We zijn terughoudend met het plaatsen van bomen en bebossing langs (drukke) wegen om zo het zicht en de verkeersveiligheid te garanderen. Tegelijkertijd blijven we terughoudend met het plaatsen van bomen en hoge struiken langs drukke wegen, zodat zichtlijnen en verkeersveiligheid gewaarborgd blijven.

In Leeuwarden staan sportverenigingen en wijkvoorzieningen steeds vaker onder druk door uitgestelde besluitvorming en onvoldoende uitvoering van eerder gemaakte plannen. Verenigingen die groeien en draaien op vrijwilligers lopen tegen tekorten van velden, kleedkamers en parkeerruimte aan, terwijl toegezegde uitbreidingen of verhuizingen langdurig op zich laten wachten. Dit leidt tot overbelasting van sportcomplexen, onzekerheid voor clubs en frustratie bij leden en vrijwilligers. Sportbeleid mag geen papieren ambitie zijn, maar vraagt om realistische planning, tijdige investeringen en duidelijke afspraken die ook daadwerkelijk worden nagekomen. JA21 wil voorkomen dat sportverenigingen de dupe worden van bestuurlijke vertraging. De basisvoorzieningen moeten op orde zijn, zodat sportparken, speelplekken en groenvoorzieningen bijdragen aan leefbaarheid, gezondheid en sociale samenhang in wijken en dorpen. Wij vinden goed onderhoud van sportvelden essentieel. Met een meerjarenprogramma stellen we voldoende middelen beschikbaar, zodat sportclubs hun velden duurzaam kunnen onderhouden.

JA21 zorgt voor voldoende, goed onderhouden sport- en speelvoorzieningen in de openbare ruimte, met aandacht voor alle doelgroepen. Sportverenigingen spelen een belangrijke rol in het versterken van onze lokale gemeenschap. De inzet van vrijwilligers is van grote waarde en verdient waardering en ondersteuning. De gemeente helpt sportclubs bij het werven van nieuwe vrijwilligers en vervult daarbij een verbindende rol tussen sportclubs, scholen en maatschappelijke partners.

JA21 Leeuwarden pleit voor:

- ✓ Consistent onderhoud van openbaar groen, met prioriteit voor entreegebieden, parken en plekken waar leefbaarheid onder druk staat.
- ✓ Uitbreiding en verbetering van sportvelden en openbare sportfaciliteiten, met een stevig meerjarenonderhoudsprogramma.
- ✓ Veilige en overzichtelijke inrichting van groen, zonder bebossing langs drukke wegen die zichtlijnen en verkeersveiligheid aantasten.
- ✓ Robuuste aanleg van parken en recreatiegebieden bij nieuwe gebiedsontwikkelingen, inclusief gegarandeerd onderhoudsbudget.

9. Integratie en spreidingswet

De Spreidingswet schuift de verantwoordelijkheid van falend landelijk asielbeleid af op gemeenten. JA21 vindt dat de bevoegdheid om een AZC te openen altijd bij de gemeenteraad moet liggen en niet via dwang van bovenaf mag worden opgelegd. Dit geldt nadrukkelijk voor de gemeente Leeuwarden, die de afgelopen jaren al een onevenredig groot aandeel van de opvangopgave heeft gedragen. Wij verzetten ons daarom krachtig tegen de uitvoering van de Spreidingswet en blijven ons actief inzetten voor in-trekking ervan. Deze wet legt een onevenredig zware druk op de draagkracht van onze lokale voorzieningen, wijken en gemeenschap.

Daarnaast krijgen gemeenten jaarlijks een taakstelling om een verplicht aantal statushouders te huisvesten. Statushouders krijgen momenteel voorrang op sociale huurwoningen, wat de toch al krappe woningmarkt verder onder druk zet en de wachtlijsten voor woningzoekenden vergroot. In Leeuwarden, waar de druk op de woningmarkt al hoog is, ervaren veel inwoners dit als onrechtvaardig. JA21 wil deze voorrang afschaffen. Om toch aan de wettelijke taakstelling te voldoen, kijken we naar alternatieve woonvormen, zonder dat dit ten koste gaat van de kansen van inwoners die al jarenlang in Leeuwarden wonen en werken.

Leeuwarden heeft de afgelopen jaren ervaren hoe asiel- en opvangbeleid zonder duidelijke regie en transparantie leidt tot onrust en wantrouwen. Besluitvorming over opvanglocaties verliep rommelig, informatie richting raad en inwoners was onvolledig en zorgen van omwonenden werden onvoldoende serieus genomen. Dat heeft de afstand tussen bestuur en samenleving vergroot. Juist bij ingrijpende besluiten zoals asielopvang is openheid, zeggenschap van de gemeenteraad en draagvlak in de wijk essentieel. Daarnaast vindt JA21 het onwenselijk om opvang

te realiseren op locaties die strategisch van belang zijn voor defensie, zoals bij de vliegbasis. In een geopolitiek onzekere tijd moet ruimte voor defensie beschikbaar blijven. Asielbeleid vraagt om realisme, duidelijke grenzen en bestuurlijke verantwoordelijkheid, zodat de lasten niet eenzijdig worden afgewenteld op Leeuwarden en haar inwoners.

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het bevorderen van de integratie van nieuwkomers. Goede integratie begint met het leren van de Nederlandse taal. JA21 zet daarom in Leeuwarden in op snelle en effectieve integratie, waarbij

het leren van de Nederlandse taal en het aanpassen aan de Nederlandse cultuur, gebruiken en normen en waarden centraal staat. Nieuwkomers moeten zo snel mogelijk de stap zetten naar betaald werk of, wanneer dat niet haalbaar is, op zijn minst een bijdrage leveren via vrijwilligerswerk, zodat integratie bijdraagt aan sociale samenhang en niet leidt tot blijvende afhankelijkheid.

JA21 Leeuwarden pleit voor:

- ✓ Geen uitbreiding van asielopvang of noodlocaties in Leeuwarden.
- ✓ Actief inzetten op intrekking van de Spreidingswet en verplichte taakstellingen vanuit Den Haag.
- ✓ Zero tolerance bij overlast en criminaliteit door asielzoekers en veiligelanders; overlast binnen 24 uur aanpakken.
- ✓ Verplichte taallessen en actieve deelname aan de samenleving voor wie mag blijven.
- ✓ Geen aparte voorzieningen of multiculturele parallelstructuren; onze taal, cultuur en normen staan centraal.

10. Kunst en cultuur

Cultuur brengt mensen samen en speelt een waardevolle rol in onze gemeenschap. In de gemeente Leeuwarden, als hoofdstad van Fryslân, is cultuur nauw verbonden met identiteit, taal en tradities. JA21 vindt het belangrijk dat culturele initiatieven van onderop uit de samenleving komen. Initiatieven die echt iets bijdragen aan het samenleven in onze gemeente verdienen erkenning en steun. De gemeente Leeuwarden ondersteunt cultuurinstellingen dan ook alleen wanneer zij aantoonbare meerwaarde hebben voor onze inwoners, niet omdat subsidies als vanzelfsprekend worden gezien.

Publiek geld moet eerlijk, doelgericht en efficiënt worden besteed. JA21 wil af van onnodige of ideologisch gedreven cultuursubsidies die geen breed draagvlak hebben binnen Leeuwarden. In plaats daarvan richten we ons op laagdrempelige en lokale culturele activiteiten die onze gemeenschap versterken, zoals verenigingen, podia voor lokaal talent en evenementen die inwoners van stad en dorpen bij elkaar brengen.

Dit vraagt om duidelijke keuzes in het cultuurbeleid. De afgelopen jaren is te vaak ingezet op grootschalige projecten

en structurele subsidies, terwijl lokale verenigingen, jonge makers en initiatieven met een breed draagvlak moeite hadden om ondersteuning te krijgen. Hierdoor dreigt het cultuurbeleid versnipperd te raken en minder herkenbaar te worden voor inwoners. JA21 wil daarom scherpere prioriteiten stellen, met meer aandacht voor bereik, betrokkenheid en zichtbare meerwaarde voor de gemeenschap. Publiek geld moet worden ingezet waar cultuur daadwerkelijk verbindt en bijdraagt aan het dagelijks leven in stad en dorpen.

JA21 Leeuwarden pleit voor:

- ✓ Prioriteit voor de Leeuwarder identiteit, cultuur en tradities in gemeentelijk beleid.
- ✓ Spreiding van culturele voorzieningen naar dorpen en wijken, zodat cultuur voor iedereen toegankelijk blijft.
- ✓ Steun voor jonge makers en lokale verenigingen die bijdragen aan de Leeuwarder en Friese identiteit.
- ✓ Kritisch cultuurbeleid: subsidies alleen met duidelijke keuzes, verantwoording en maatschappelijk nut.

11. Afval

Afval: iedereen heeft ermee te maken en wil er vooral op een eenvoudige manier vanaf. In de gemeente Leeuwarden worden inwoners steeds vaker geconfronteerd met prijsprikkels en een groeiend aantal containers, waardoor zij feitelijk worden gedwongen hun afval steeds verder te scheiden. JA21 pleit voor een gezonde balans tussen service, betaalbaarheid en afvalscheiding binnen het afvalstelsel van de gemeente Leeuwarden. Innovatie in de afvalsector speelt hierbij een belangrijke rol. Waar mogelijk geven wij de voorkeur aan nascheiding boven extra belasting voor inwoners.

Grofvuildumpingen en zwerfafval tasten het straatbeeld aan en zorgen voor verloedering. In Leeuwarden is het essentieel dat straten en wijken schoon en leefbaar blijven. Dat betekent enerzijds stevig handhaven op bekende hotspots voor afvaldumpingen en anderzijds investeren in een toegankelijk en gebruiksvriendelijk afvalstelsel. Inwoners van de gemeente Leeuwarden moeten grofvuil eenvoudig kunnen wegbrengen naar de milieustraat of laagdrempelig thuis laten ophalen. Daarnaast zorgen we voor voldoende prullenbakken om zwerfafval te voorkomen.

In Leeuwarden zien we dat maatregelen die bedoeld zijn om afval te verminderen in de praktijk juist leiden tot meer overlast. Met name door statiegeldjagers worden afvalzakken opengescheurd en containers beschadigd, wat resulteert in zwerfafval, extra schoonmaakkosten en een vervuild straatbeeld. Dit is vooral zichtbaar in winkelgebieden, rondom stations en andere drukbezochte plekken. Inwoners en ondernemers ervaren hier dagelijks hinder van, terwijl zij mogen verwachten dat de openbare ruimte schoon en veilig blijft. Dit vraagt om een realistischer afvalstelsel waarin service en handhaving vooropstaan, en waarin inwoners niet worden geconfronteerd met de

negatieve bijeffecten van beleid dat onvoldoende uitvoerbaar blijkt. Voor statiegeldjagers die rommel achterlaten zetten we extra handhaving in. Door het serviceniveau te verhogen maken we het inwoners makkelijker om hun afval op de juiste manier aan te bieden. Wanneer dit ondanks de goede voorzieningen toch niet gebeurt, volgen passende consequenties.

JA21 Leeuwarden pleit voor:

- ✓ Voorkeur voor moderne nascheiding boven extra afvalscheiding door inwoners, zodat het systeem eenvoudiger en gebruiksvriendelijk wordt.
- ✓ Stevige handhaving op afvaldumpingen, zwerfafval en vervuiling rond bekende hotspots, inclusief extra toezicht op statiegeldjagers.
- ✓ Voldoende prullenbakken en tijdig legen van containers in de openbare ruimte, zodat straten schoon en leefbaar blijven.

12. Recreatie en toerisme

Toerisme geeft een stevige impuls aan onze stad. In de gemeente Leeuwarden zetten ondernemers in de toeristische sector zich dagelijks in om de stad en haar dorpen positief op de kaart te zetten. Dat komt zowel de lokale economie als onze inwoners ten goede. JA21 vindt het belangrijk dat deze sector blijft bruisen.

Een gezonde stad kent een goede balans tussen wonen, werken en recreëren. JA21 vindt het essentieel dat zowel inwoners als bezoekers binnen de gemeente Leeuwarden volop kunnen genieten van recreatiemogelijkheden. Daarom behouden we bestaande recreatiegebieden en beperken we het gebruik ervan niet verder.

Ook Leeuwarden merkt dat het toerisme de afgelopen jaren is toegenomen. Meer bezoekers zorgen voor extra bestedingen, levendigheid en kansen voor ondernemers in de binnenstad, bij evenementen en in de dorpen. Tegelijkertijd vraagt deze groei om duidelijke keuzes. Zonder goede spreiding en regie kan toerisme leiden tot druk op de openbare ruimte, parkeerproblemen en overbelasting van voorzieningen. JA21 wil dat Leeuwarden profiteert van toeristische

groei, zonder dat dit ten koste gaat van de leefbaarheid voor inwoners. Dat betekent inzetten op kwaliteit boven kwantiteit, spreiding van bezoekers over stad en dorpen en een evenementenbeleid dat voorspelbaar is voor ondernemers én beheersbaar voor de omgeving.

JA21 Leeuwarden pleit voor:

- ✓ Gerichte toeristische promotie die de lokale economie versterkt, met aandacht voor spreiding van bezoekers over stad en dorpen.
- ✓ Behoud en verbetering van recreatiegebieden, inclusief veilige fiets- en wandelroutes en betere voorzieningen.
- ✓ Een voorspelbaar en ondernemersvriendelijk evenementenbeleid dat ruimte biedt aan initiatieven die Leeuwarden laten bruisen.

Kies op 18 maart 2026 voor

De Juiste Aanpak voor Leeuwarden.